

Nettelkönning 13: Plattdütske Literatur

Dat Plattdütske is mäisttied as een Spraake anseihn, de de Lüe in'n Aoldag as mündliche Spraake bruken dait. Man dat giff eene Riege van Lüe, de uck Plattdütsk schriewen deit. Vandage häff de Schriewer und Schriewerskes sümme vää Pläsier in ehre Modderspraake Gedichte of Geschichten up't Papier to brengen, fröiher gaff dat sogar Literaten as Fritz Reuter of Klausr Groth, de in ganz Dütskland bekennt wörn. Plattdüsk äs Literaturspraake häff ene Tradition, de sogar all in't Middelöller beginnen deit.

In düsse Utgave van de Nettelkönning giff dat folgende Bidräge:

- Nedderdütsch Leesgod för't Pläseer in't Middelöller
- Fritz Reuter un Klaus Groth – een plattdütsche Dichterivalität
- Emslandschriewerske
- Näie plattdütske Literatur

Wi wünscht bi't Läsen vää Pläsier!

Nettelkönning 12: Plattdütsk unnersöken

An der Westfölske Wilhelms-Universität in Münster is dat Plattdütske an dat Centrum för Nedderdütsk (CfN) de Gegenstand un dat Ziel van eene Riege van Projekten. Doa geiht dat to'n

Biespiel daorüm ruttofinden, wo dat Plattdüske vandage utsaiht, wecker Wöer datnoch häff, de sick van't Haugdüske unnerschäiden dait. off wecke Besünnerheiten de Grammatik upwiest. Aower dat blieft nich bloß doabi, sünnern dat, wat rutfunnen wäer, schöll uck bruukt wäern, to'n Biespiel üm Lue, de kien Plattdütsk spreken könnt, to ermöglichen, sick doamet to befaten. De Projekte, de an't CfN to finden bünt, wäerd in düsse Utgave van de *Nettelkönning* vörstellt.

- Dat Emsland-Projekt
- Vörstellen van 't Projekt ‚Niederdeutsch an Schulen in Münster und im Münsterland‘
- De Dialektatlas Mittleres Westdeutschland
- De Mundoortkoorten in'n Dialektatlas Mittleres Westdeutschland
- PlattApp – Platt leern över Smartphone

In düsse Utgave giff dat uk wäer näie plattdütske Wöer in de Rubrik *Ik maak di Platt!*

Wi wünscht jau bi't Läschen vää Pläsier!

Düsse Bidrag is schriewen in Emslänner PLatt.

Nettelkönning 11: Wegwesen

In de lästen twäi Jaohre was dat eene Saake, de för de mäisten Lue unmöglich was: Wegföhrn. Urlaub maken. Verräisen. Döa Corona was an Wegwesen lange Tied nich an to denken. Tohuuse is dat ja uck wall moi, aower een will doch aff un tau uck maol wat anneres saihn. Maol wat erleben un annere Länner off Städte bekieken, off uck maol nix daun, dat hört doch doatau. De lästen twäi Jaohre häff dat för us uck noch maol klar

wiest: Wegföhrn un wat erleben, dat is een Deel van't Läven. Dat will een nich missen.

Die Bidräge in düsse Utgave van den *Nettelkönning 11* befasst sick daorüm met dat „Wegwesen“:

- Spinalonga – veneziaansche un osmaansche Geschicht op Kreta
- Petra – Hauptstädt van de Nabatäer
- Pilgern
- Noorddüütske Natuur un sportlik Pläseer up d' Ostfriesland-Wanderweg
- Per Rad naoh de Vergangenheit: Megalithkulturstraote

In düsse Utgave giff dat uk wäer Bidräge in'n Westfäölsken Sprachkurs un näie plattdütske Wöer in de Rubrik *Ik maok di Platt!*

Wi wünscht jau bi't Läsen vää Pläsier!

Düsse Bidrag is schriewen in Emslänner PLatt.

Nettelkönning 10: Jubiläen

Dat griff een grooven Grund üm to fiern: De Nettelkönning geht in seine teihnte Utgave. Siet 2017 versöikt wi, eene Riege van Bidräge tohope to stellen, de sick üm ein bestimmtes Thema dreihen dait. Düt Maol geiht dat üm Jubiläen, de in 2021 of in ein of twee Jaohre fiert wäre schölln. Dat is nämlick nich blots de Nettelkönning, de eine runde Taal upweist, dat is kuck för annere so.

Düsse Utgaove häff de folgende Bidräge:

- 100 Jaohre Joseph Beuys – Kunst ut Äiken, Fett un Filz

- Dat allerbest to d' 20. Gebuursdag, leve Wikipedia!
- Koller Krieg: de Buu von de Berliner Muer vör 60 Johren
- 50 Jahr Sendung met de Mus
- 150 Jahr plattdütske weetenskup

In düsse Utgave giff dat uk wäer Bidräge in'n Sprachkurs un näie plattdütske Wöer in de Rubrik *Ik maak di Platt!*

Wi wünscht jau vää'l Pläsier bi't Läslen!

Düsse Bidrag is schriewen in Emslänner Platt.

Nettelkönning 9: Späälen

In Tieden van Homeoffice un schloten Kinos, Theaters un Restaurants wärd tohuse wäer mehr späält. De Lüe entdeckt Brett- un Kaortenspääle as Schach un Skat wäer un Öllern un Kinner kaomt aobends tohope un versöikt, bäter as de annern to wäsen. So was dat fröier, vor 30, 40 Jaohren, nu kaom dat wäer trügge. Tominst een bitken.

Masse Lüe kennt de Spääle van fröier nich mehr, so as *Schlag an de Wand*, wat buten un met een Ball späält wärd, of dat Kartenspääl *Knack*, dat mannig Lüe uk wall *Schwömmen* nömt. In düsse Utgave wan den Nettelkönning wärd düsse Spääle – un uk sücke, de well bekennt bünt – vörstellt. Dor is för Jung un Alt wat daobie:

- Schach – dat königliche Speel
- Chinesisch Schach
- Plattdüütsken (Memory) Spölen up d' Prüfstand
- Konkurrenzkampf bie Späälekonsolen
- De Anfang vun de Speelkonsolen
- Knack!

- Dat Dobelspeel – Adlerscheeten
- Schlach an de Wand

In düsse Utgave giff dat uk wäer Bidräge in'n Spraokkurs, een Rezept /düt maol för Papaya-Orangen-Lemonaad) un näie plattdütske Wöer in de Rubrik *Ik maak di Platt!*

Wi wünscht jau vää'l Pläsier bi't Läslen!

Nettelkönning 8: Theater

De näieste Utgave van'n *Nettelkönning* dait sik met dat Theater befaten. De plattdütske Kulturlandskup is vandaage prägt döa Musik, Geschichten un döa plattdütske Schauspäälguppen, die eens in't heel Land finnan kann. Up de lüttkesde Döaper find een ene Theatergruppe, de plattdütske Schauspääle upföhrn dait. De Erfolg is faken groot, de Upführungen bünt mäisttied gaut besöcht un Karten bünt hart to kräägen. Dat licht viellicht uck doa an, dat de Schauspäälers faken Fründe, Familienmetglieder of Naohbers van de Lue in't Publikum bünt, un doa an, dat de Stücke mäisttied so dacht bünt, dat een masse lachen kann. De Theaterabend schöll ein Pläsier för alle wään.

De Utgave häff folgende Biedräge:

- Theater in't Mönsterland
- Dat allerbest to d' 100. Gebuursdag, leve Niederdeutsche Bühne!
- Dat Ohnsorg-Theater
- Dat Ohnsorg-Theater 2
- Theater in'n Zoo.

Uck in düsse Utgave giff dat wäer Biedräge ut de Rubriken *Ik maak di Platt*, ene näie Lektion ut den *Westfäölsken Spraokkurs*

(„Up Platt liäsen in eegener Sake – Lährböker to't Mönsterlänner Platt“) un een Rezept, dütt maol för een Braatappel-Punsch.

Düsse Biedrag is schriewen in Emslänner Platt.

Nettelkönning 7: Spraakkontakt

As dat Plattdütske nich alläine up de Welt is, steiht dat jümmers met annere Spraoken in Kontakt. Vandaag is dat vör allen dat Hoogdütske, womet dat Plattdütske sik verglieken mott. Faken bünt Verännerungen in de Spraoken dat Ergebnis van den Kontakt tüsken Lue, de up de eene Siete Plattdütsk un up de annere Siete Hochdütsk (of Nedderlandisk, Engelsk, een annern dütsken Dialekt of ene annere Spraoke) proten dait. Dat dat nich blots vandaag so is, dat kann een doa'an säihn, wo Wöer as *Buddel* of *Fünste* (für „Taufstein“, von fr. font) all so lange Deel van de plattdütske Spraoke bünt, dat de as Fremdwöer ut dat Französke gar nich mehr to erkennen bünt.

De näije Utgave van den Nettelkönning bestaiht ut folgende Bidräge:

- Dat Nedderdüütsche un dat Nedderlandske – een interessant Spraakkontakt
- De Pälzer Spraakinsel an'n Niederrhein
- Wart dat Plattdütske hochdütsk of dat Hochdütske plattdütsk?
- Spraokmengeler in't Ruhrgebiet – Wat is dran an de Klischees?
- De Westfale Johann Bracht in Lübeck – Plattdüütsche Amtsspraak in't 15. Jahrhunnert

- „Gaunerspraake“ un Plattdütsk

Ji köönt ok in düsse Utgave wäer Bidräge ut de Rubrik *Ik maok di Platt*, ene Lektion ut den *Westfäölsken Spraokkurs* (Tallen) un twäi Rezepte finnen (Look-Koken met Speck; De nedderlansk Pudding: Vla).

Wi wünscht jau vääł Pläsier bi't Läsən!

De Nettelkönning.

Düsse Bidrag is schriewen in Emslänner Platt.

Nettelkönning 6: Sport

De neijeste Utgave van den Nettelkönning befatt sik met ene van de mooiste Nääbensaken, de een finnen kann: Sport. Mass Lüe drievt sülvst Sport of freut sik doaröver, Lüe tautokieken, de Football späält of rieden dait. Dat is in Mönster jüst so as in Bremen, Hamburg of Dortmund un Magdeburg.

De Bidräge van düsse Utgave:

- Amateursport in Mönster
- De NatuurGenöttRoute
- Peerdesport in'n Mönsterland
- Kohfladen-Roulette
- Football in'n Nordwesten
- Sparkassen Mönsterland Giro
- Karpen, Hecht un Aal

Ok in düsse Utgave giff dat ene Lektion in den Spraokkurs Westfäölsk un een Rezept to'n naohkooken (Haferflocken-Bananen-Kookjes).

Wi wünscht Jau veel Pläsier bi't Läsən!

De Nettelkönning

Nettelkönning 5: Dat Ruhrgebiet

De Gägend tüsken Duisborg in'n Westen un Hamm in'n Osten, tüsken Lippe un Ruhr is lange Tied de wichtigste Industrieregion van Dütskland wäst. De Städte un Dörper wassen prägt dör Kaohle un Stahl un de Alldag van de Lüe dör harte Arbeit. Man dat dat nich allet was, wat dat Ruhrgebiet utmakt hätt, dat is vandaage up unnerscheidlike Wiese licht to säihn. Dat is ok Sport und Kultur, dat is de BVB un S 04 net as Bochumer Schauspielhaus un Weltärwe Zeche Zollverein. Un dat is de Vielfalt van de Spraake, de plattdütsk prägt is un masse Inflüsse van andere Spraoken und Dialekten upnaohmen häff. Dat Ruhrgebiet häff masse Facetten un een paar dorvan bünt in düsse Utgave van'n *Nettelkönning* upschriewen:

- Up'n Pütt in't Ruhrgebiet
- De weltärwe Zollverein
- Sport in't Ruhrgebiet
- Dat Ruhrgebiet in Film un Literatur
- Hans im Glück ut Herne 2
- Prominente ut't Ruhrgebiet
- Herbet Grönemeyer – Bochum
- Wolfgang Petry – Ruhrgebiet
- Westfalen un de dütsche Hanse
- Ruhrdütsk vandaage
- De Köken ut'n Ruhrpott

Dat giff ok in düsse Utgave ene Lektion in den Spraokkurs

Westfäölsk un een Rezept to'n naohkooken (*Schlodderkappes*). Ganz näi is de Rubrik „Ik moak di Platt!“, de sik üm Wöer kümmern daiht, de eens in't Plattdütske (naoh) nich finnen kann un för de sinnige Vörschläge makt wärd.

Wi hoopt, dat Se de Bidräge van de nu all fiefte Utgave van'n Nettelkönning met Pläsier läsen daiht un wünscht jau ene bsinnlike Wiehnachtstied und allet Gaude för 2019!

De Nettelkönning.

Hans im Glück ut Herne 2

In't Jaohr 1975 was de Stadt Wanne-Eickel dör de Gebietsreform in düsse Jaohr met de Stadt Herne tohoope settet und kreeg in düsse Tied den Naomen *Herne 2*. Obschons de Stadt mähr dann 100.000 Inwohners har, was se blots noch een Deel van ene annere Stadt. Dat kann een as een Sinnbäld för de faken leege Stimmung in düsse Tiden verstaihn. Dat överdracht sik ok up masse Lüe, de sik denkt: Mine Stadt is minner wichtig, üm uns sülvs dait sik uk nümms Gedanken maken.

De 1983 van dat ZDF sendete TV-Serie „Hans im Glück aus Herne 2“ wärd masse Besünnerheiten van't Ruhrgebiet in düsse Tied upgreepen. Ut de Sicht van den 16jäährigen Hans Kolekta wiest de Serie, wecke Problee junge Lüe in düsse Tied harren. Dat was nich eenfak, ene Lehrstelle to finnen, de Jugendlichen wüssten faken nich, wat se met ehre Tied anfangen schölln un hangt mäisttied bi ehrn läivsten Kiosk üm de Ecke rüm, drinkt Bier un sööcht een Sinn in't Läben. Hans versöcht, ut düsse Düwelskring uttobreken, man dat is nich so eenfak.

De Serie was van't ZDF blots eenmaol utstrahlt worden, dat gööv nie ene Wiederholung. 2009 was de Serie dann doch as DVD-Box wäer to finnen. Up düsse DVD giff dat ok ene Dokumentation met de Darstellers ut de serie und wat düsse Lüe – mäisttied Laien-Schauspälers – 30 Jaohre later makten. De Drööme, de de jungen Lüe domaols harn , bünt faken ok 30 Jaohre later nich waohr worden.

De Serie is een ihrlicket un mooiet Tüügnis van de 1980er in't Ruhrgebiet un för dat Läven, de Probleme un Drömme van de jungen Lüe in düsse Tied.

Düsse Bidrag is schriewen up Emslänner Platt.

Quelle:

DVD „Hans im Glück aus Herne 2“, 3L Vertrieb 2009.